

Başvuru Numarası : 2024/796
Toplantı Tarihi/Sayısı : 03.10.2024/51
Karar Numarası : 2024/1019
Başvuran : A.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Denizli T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; koğuş değişikliği talebinin yerine getirilmediği ve bu nedenle cinsel tacize maruz kaldığı iddiası ile Kurumda görevli İnfaz ve Koruma Memuru A.Y.'e ilişkin çeşitli iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Barındırıldığı Kurumda kantin, revir ve çamaşırhane biriminde çalıştığını,

b. Kantin biriminde görev yapan İnfaz ve Koruma Memuru A. Y.'nin mahpusların kantin talep fişleri ile istedikleri malzemelerin stokta olmadığını belirterek vermediğini veya fişlerde yazmayan ürünleri verdiğini, mahpus E.Ç. ile mahpus S.K.'nin boncuk işi malzemelerini para karşılığında sattığını, 18/3/2021 ve 22/3/2021 tarihli kantin alışverişlerinde mevzuata aykırı hareket edildiğini,

c. İsmi geçen İnfaz ve Koruma Memurunun mahpus S.K.'ya dışarıdan pahalı tespih temin ettiğini,

ç. 25/1/2023 tarihindenumaralı koğuşa verildiğini, 8/2/2023 tarihinde Kurum Müdürü B.Y.'den koğuş değişikliği talebinde bulunduğunu ancak talebinin yerine getirilmediğini, bu sebeple 22/2/2023 tarihinde aynı koğuşta bulunduğu mahpus S. A.'nın cinsel tacizine maruz kaldığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Denizli T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranınnumaralı koğuşta bulunduğu dönemde başvuran ile mahpus R.Y. arasında tartışma yaşandığının bildirilmesi üzerine R. Y.'nin tedbirennumaralı koğuşa yerleştirildiği, başvuranın isenumaralı koğuşa alındığı,

b. Başvuranın 8/2/2023 tarihinde koğuş değişikliği talebinde bulunduğu ancak talebinin uygun görülmediği ve bu sebeple 22/2/2023 tarihinde aynı koğuşta bulunduğu mahpus S.A.'nın cinsel tacizine maruz kaldığı iddiasıyla ilgili olarak güveni kötüye kullanma suçu isnadıyla Kurum Müdürü B.Y. ile İnfaz ve Koruma Memuru A.Y. hakkında soruşturma başlatıldığı, soruşturma neticesinde Denizli Cumhuriyet Başsavcılığının 18/10/2023 tarihli kararı ile soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verildiği,

c. Başvuranın 23/2/2023 tarihinde numaralı koğuşta mahpus S.A. tarafından cinsel tacize uğradığına yönelik dilekçesine istinaden başlatılan inceleme neticesinde başvuranın iddialarını doğrulayıcı delillere ulaşıldığı, bunun üzerine 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 44'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (f) bendinde yer alan hüküm uyarınca Disiplin Kurulunun 11/5/2023 tarihli kararı ile mahpus S. A.'ya 20 gün hücreye koyma cezası verildiği, başvuranın ise koğuşunun değiştirildiği,

ç. Söz konusu olayla ilgili 16/5/2023 tarihli yazı ile Kurum tarafından suç duyurusunda bulunulduğu, mahpus S.A.'nın Denizli 3. Ağır Ceza Mahkemesinin kararı ile 18 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği,

d. Kurumda satışı yapılan ürünlerin 22/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 1/11/2018 tarihli ve 30582 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu Konsinye Satış İşlemlerine Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde temin edilerek İşyurtları Kurumunun belirlemiş olduğu firmalar tarafından Kuruma gönderildiği, kantin alışverişlerinin 5275 sayılı Kanun çerçevesinde gerçekleştirildiği, Kurum kantin satışlarında herhangi bir ayırım yapılmadığı, mahpuslara kantin talep fişlerine yazdıkları ürünlerin verildiği, talep edilen ürünlerin kantinde olmaması halinde mahpusların onayı doğrultusunda muadil ürünlerin verildiği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; muhatap Kurum tarafından mevzuata aykırı hareket edildiği, koğuş değişikliği talebine ilişkin 8/2/2023 tarihli dilekçesine rağmen koğuşunun değiştirilmemesi nedeniyle mağdur olduğu belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

6. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde: "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

8. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükmü yer almaktadır. Ayrıca aynı maddenin dördüncü fıkrasında, yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararlarının ve Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin başvuru konusu olamayacağı belirtilmiştir.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

“(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön inceleme yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön inceleme tabi tutulur. ve sonucunda; (...) ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, (...) yönlerinden incelenir.”

11. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

13. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

14. Başvuranın; Kurumda görev yapan İnfaz ve Koruma Memuru A.Y.’nin mevzuata aykırı hareket ettiğine ilişkin çeşitli iddialarıyla ilgili olarak muhatap tarafından özetle; Kurumda satışı yapılan ürünlerin ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde temin edilerek mahpuslara verildiği, Kurum kantinindeki satışlarda mahpuslar arasında herhangi bir ayırım yapılmadığı ve mahpuslara kantin talep fişlerinde yazdıkları ürünlerin verildiği, talep edilen ürünlerin kantinde olmaması halinde mahpusların onayı doğrultusunda muadil ürünlerin verildiği belirtilmiştir.

15. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45). İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), “makul şüphe bulunmaması” ya da “bütün makul kuşkunun ötesinde” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

16. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile

desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuran tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin Kaya*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, para. 32).

17. Yukarıda yer verilen içtihatlarda mağdur olduğunu iddia eden kişinin en azından kanıt başlangıcı olarak adlandırılabilir bazı delilleri ortaya koyması gerektiği belirtilmiş, bu çerçevede başvuranın bulunduğu Kurumda görevli İnfaz ve Koruma Memuru A.Y.'ye ilişkin iddialarının yeterince temellendirilemediği değerlendirilmiş olup iddiaların kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

18. Başvuranın koğuş değişikliği talebinin yerine getirilmediği ve bu sebeple aynı koğuşta bulunduğu mahpus S.A.'nın cinsel tacizine maruz kaldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler incelendiğinde; eylemi nedeniyle S.A.'ya 20 gün hücreye koyma disiplin cezası verildiği, konuyla ilgili Kurum Müdürü B.Y. ile İnfaz ve Koruma Memuru A.Y. hakkında soruşturma başlatıldığı, soruşturma neticesinde soruşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verildiği anlaşılmış; muhatap tarafından söz konusu olayla ilgili suç duyurusunda bulunulduğu ve Denizli 3. Ağır Ceza Mahkemesinin kararı ile S. A.'ya 18 yıl hapis cezası verildiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, yargıya intikal ettiği anlaşılan mezkûr iddianın 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesinin birinci fıkrası, mezkûr Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi ve 67'nci maddesi gereğince kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

